

VILNIAUS M. STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS 2021-2030 M.

PLANO PROJEKTAS | SVEIKATA, SVEIKATINGUMAS IR SPORTAS

1. STRATEGINIO PLĖTROS PLANO VIZIJA

Vilnius siekia būti **Sklandus miestas** miesto gyventojams, čia veikiantiems verslams ir miesto svečiams. Laimingi, miestą patogiam gyvenimui pasirenkantys, geras paslaugas gaunantys žmonės sukurs pagrindus ir tolesniam ekonomikos augimui, ir užtikrins ilgalaikį miesto gyvybingumą.

Įgyvendinant sklandaus miesto viziją svarbu nuolat gerinti miesto gyventojų ir svečių gyvenimo kokybę, kurią atspindi trys vizijos įgyvendinimo rodikliai: aukštas laimės lygis, ilga gyvenimo trukmė ir trumpas kelionės laikas. Šios trys sklandaus miesto perspektyvos yra sinergiškos ir viena kitą papildančios, pažanga reikalinga visomis šiomis kryptimis, taip užtikrinant maksimalų sklandumo lygį.

- **LAIMĖS LYGIS** | Vilniaus mieste bus užtikrinta neprikaištinga teikiamų paslaugų kokybė, plačios karjeros ir laisvalaikio galimybės bei visų laimingam gyvenimui reikalingų paslaugų ir priemonių prieinamumas.
- **GYVENIMO TRUKMĖ** | Aukščiausios kokybės sveikatos paslaugos, žalia aplinka, mažėjantis streso lygis, edukacija – tai tik dalis priemonių, kurios prisidės prie ilgesnės vilniečio gyvenimo trukmės.
- **KELIONĖS LAIKAS** | Sklandumui užtikrinti bus kuriama tokia miesto infrastruktūra, kuri prisidės prie trumpesnio vidutinės kelionės laiko, t.y. bus užtikrintas pagrindinių paslaugų prieinamumas arčiausiai gyventojo bei bus sudaromos sąlygos sklandžiam judumui įvairiomis transporto priemonėmis

Sklandaus miesto viziją pasiekti padės **Vilniaus miesto DNR** - pagrindinės savybės, kurios išskiriamos miesto socialiniame, politiniame, kultūriniame, ekonominiame naratyve:

- **ISTORIJA** | Vilniaus miestas pasižymi turtingu istoriniu ir kultūriniu paveldu, giliomis tradicijomis bei yra garsus dėl jame ir apie jį sklindančių legendų.
- **APLINKA** | Vilniaus miestas Europos sostinių kontekste išsiskiria kaip vienas iš daugiausiai žaliųjų erdvių turinčių miestų. Vilniuje išlaikomas balansas tarp šiuolaikiniam skubančiam žmogui pritaikytų urbanistinių sprendimų, ramybės siekiančiam gamtos mylėtojai puoselėjamų žaliųjų erdvių bei smalsiam gyventojui patrauklių istorinių vietų. Visiems draugiška atmosfera džiugina miestiečius ir traukia miesto svečius atvykti čia atostogauti, tyrinėti, kurti, gyventi bei tobulėti.
- **PROGRESAS** | Vilniaus miestas yra globaliai atpažįstamas dėl savo inovatyvių sprendimų, skatinančių miestą, jo gyventojus ir verslus augti bei rodančių pavyzdį kitiems viso pasaulio miestams.

Miesto vizijos įgyvendinimą paspartins **Vilniaus miesto varikliai** – pagrindiniai principai, identifikuojami Vilniaus miesto veiklos planuose, kurie yra būtini siekiant išlaikyti konkurencingumą ir norint pirmauti:

- **GREITIS** | Vilniaus miestui yra būdingas greitas sprendimų priėmimas. Vilnius dažniausiai yra vienas iš pirmųjų, reaguojantis į pasikeitusią situaciją. Kol kiti galvoja, Vilnius veikia. Sistemingas miesto valdymas užtikrina sklandžius vidinius procesus bei nepriekaištingą teikiamų paslaugų kokybę.
- **ATVIRUMAS** | Vilnius yra galimybių miestas dėl savo atvirumo kūrybiškiems, dar niekur kitur neišbandytiems sprendimams. Net pačios keisčiausios idėjos čia randa savo vietą. Vilniaus miestas nebijo išsiskirti, nebijo klysti ir nebijo daryti kitaip, nei visas pasaulis. Dėl šių priežasčių čia gyvena drąsiausi žmonės ir pažangiausi verslai.
- **SUMANUMAS** | Vilnius – tai sumanus miestas, kur sprendimai priimami vadovaujantis duomenimis ir faktais, o ne nuomonėmis ir požiūriais, kurie dažnai skiriasi. Siekiant maksimaliai efektyvios veiklos, mieste taikomi skaitmeniniai sprendimai, padedantys rinkti aktualius miesto ir jo gyventojų duomenis, kurie vėliau yra analizuojami pasitelkiant inovatyviausias priemones ir sumaniausius žmones. Efektyvus duomenų valdymas čia reiškia efektyvų miesto valdymą.

2. STRATEGINIO PLĖTROS PLANO KRYPTYS

Sklandžiam miesto vizijos įgyvendinimui yra pasirinktos **3 strateginės** prioritetinės kryptys, tiesiogiai įgyvendinančios **4 pagrindinius prioritetus**. Kiekvienoje iš šių krypčių įvardijamos savarankiškos vizijos, įgyvendinančios bendrą sklandaus miesto siekį:

- **ŠVIETIMAS** | Ateities iššūkiams pasiruošusios, savarankiškos asmenybės
- **JUDUMAS** | Smagias, saugias ir patogias keliones užtikrinanti inovatyvi judumo sistema
- **APLINKA IR MIESTO PLĖTRA** | Meile miestui ir gamtai paremta gyvenimo kokybė
- **VILNIAUS METODAS** | nuolat kuriamą ir pildomą metodą sudaro siekiamų vertybių rinkinys, kuris nukreips miesto vadovybę pasirinkti ir prioretizuoti darbus, turinčius didžiausią sinergiją su Vilniaus miesto DNR .

Kitos sklandaus miesto vizijos įgyvendinimo kryptys, kurių kiekvienoje yra įvardijamos savarankiškos vizijos, įgyvendinančios bendrą sklandaus miesto siekį:

- **EKONOMINĖ PLĖTRA** | Atviras naujovėms ir greitas miestas
- **KULTŪRA** | Vilnius – meniška aplinka bei unikalia kultūros įvairove garsėjanti kūrybos sostinė, kurioje kultūra yra pasiekiamą bei įtraukia dalyvauti itin plačią miesto gyventojų ir svečių auditoriją, pritraukia meno ir kultūros kūrėjus iš Lietuvos ir užsienio

- **SVEIKATA, SVEIKATINGUMAS IR SPORTAS** | Į žmogų orientuota moderni, aukštos kokybės sveikatos sistema
- **SOCIALINĖ APSAUGA** | Vilnius – socialinės gerovės tinklas
- **SAUGUMAS IR APSAUGA** | Saugiausia sostinė Europoje, kur fizinė, elektroninė, psichologinė ir biologinė erdvės pritaikytos saugiam darbui ir gyvenimui

Taip pat yra išskiriamos horizontalios, įgalinančios strateginės kryptys, kuriose įtvirtinami pagrindiniai valdymo ir paslaugų teikimo principai:

- **PASLAUGOS**
- **VALDYMO MEISTRIS KUMAS IR PLANAVIMAS**

3. STRATEGINIO PLĖTROS PLANO VAIDMUO SAVIVALDYBĖS VALDYME IR JŪSŲ GRĮŽTAMASIS RYŠYS

Vilniaus miesto savivaldybės 2021–2030 metų strateginis plėtros planas (toliau – SPP) yra sudedamoji miesto strateginio valdymo dalis, kuriame įgyvendinama vizija, nustatomos šios pagrindinės vystymosi gairės ir kryptys. Pagal atskiras sritis ir jų vizijas, Vilniaus miesto strateginį planą sudaro 10 dalių - trys prioritetinės kryptys, kitos penkios sklandaus miesto vizijos įgyvendimo kryptys bei 2 įgalinančios (horizontalios) sritys.

Sklandžiam įgyvendinimui, Vilniaus miesto savivaldybės administracija pagal jame numatytus tikslus, uždavinius ir veiksmus kasmet formuos Savivaldybės veiklos programas. Keičiantis miesto aplinkai, atsirandant naujiems poreikiams ir galimybėms, planas gali būti peržiūrimas, atsižvelgiant į savivaldybės atstovų ir suinteresuotų šalių iškeltus pasiūlymus bei pastabas dėl veiksmų ar stebėsenos rodiklių įtraukimo, pašalinimo ir koregavimo.

Kiekvieną SPP kryptį pateikiame atskiru dokumentu, kuriame pateikiami šios srities strateginiai tikslai, uždaviniai ir pagrindinės priemonės¹; ši dalis skirta **sveikatos, sveikatingumo ir sporto** sričiai.

Kviečiame komentuoti ir teikti pasiūlymus korekcijoms 2030@vilnius.lt iki birželio 14 d

¹ Strateginiame plėtros plane nesiekama suplanuoti visų konkrečių projektų ir priemonių, kuriuos miestas įgyvendins per 10 metų, labiau numatomos tik tos konkrečios priemonės, kurios iš esmės įtakoja srities strateginę kryptį. Detaliau konkretūs projektai bus planuojami veiklos planavimo proceso metu.

4. SVEIKATA, SVEIKATINGUMAS IR SPORTAS

Sveikas ir aktyvus miesto gyventojas yra laimingas, kuriantis, besirūpinantis savo, savo artimųjų ir bendruomenės gerove miestietis. Sveiki miestiečiai turi geresnes galimybes dirbti ir tobulėti, siekti aukštos gyvenimo kokybės. Sveikatos sutrikimai ir ligos sukelia riziką prarasti darbą, patirti socialinę atskirtį, padidėja gydymo ir sveikatos priežiūros išlaidos. Todėl svarbu sistemingai siekti, kad Vilniaus miesto gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

Siekiant ir toliau kelti Vilniaus miesto lygį Sveikatos, sveikatingumo ir sporto srityje bei išspręsti problemas, su kuriomis susiduria miestas ir miestiečiai, yra keliama ši Vilniaus miesto vizija sveikatos, sveikatingumo ir sporto srityje – Į žmogų orientuota moderni, aukštos kokybės sveikatos sistema.

Vilniaus mieste bus siekiama ir toliau skatinti miestiečių fizinį aktyvumą bei vystyti rekreacinę ir sporto infrastruktūrą, kurios šiuo metu vis dar nepakanka. Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau - PSO) duomenimis, gyventojų sveikata 20 proc. priklauso nuo aplinkos, kurioje jie gyvena. Todėl aplinkos rodiklių stebėseną ir visuomenės informavimą apie aplinkos rizikos veiksnius yra vienas iš darnios sveikatos politikos prioritetų. Daug dėmesio bus skiriama vilniečių psichikos sveikatos gerinimui, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo bei mirčių nuo infekcinių ligų ir išorinių priežasčių mažinimui.

Individualizuotos sveikatos paslaugos bus plėtojamos užtikrinant inovatyvias, nacionalinius ar tarptautinius standartus atitinkančias asmens sveikatos paslaugas, akcentuojant vaikų, darbingo amžiaus suaugusiųjų, vyresnio amžiaus žmonių bei neįgaliųjų individualius poreikius. Siekiant užtikrinti asmens sveikatos paslaugų kokybę svarbu, kad paslaugas teiktų aukštą profesinę kompetenciją turintys specialistai.

4.1. TIKSLAI

Vizijai įgyvendinti sveikatos, sveikatingumo ir sporto srityje yra keliami du tikslai:

1. Sveikas, judrus ir ilgiau kokybiškai gyvenantis vilnietis.
2. Atvira pokyčiams, skaidri, subalansuota ir efektyviai valdoma sveikatos ir sveikatingumo sistema.

4.1.1. SVEIKAS, JUDRUS IR ILGIAU KOKYBIŠKAI GYVENANTIS VILNIETIS

Miesto gyventojų sveika gyvensena ir jos kultūra nulemia gyventojų elgseną, įpročius, nuostatas sveikatos palaikymo ir išsaugojimo atžvilgiu. Įvertinant tai, siektina aktyviai formuoti vilniečių sveiko gyvenimo būdo, sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo įpročius.

Fizinis neaktyvumas yra vienas iš svarbiausių rizikos veiksnių, lemiančių gyventojų mirtingumą, didinančių lėtinių neinfekcinių ligų bei vėžinių susirgimų riziką. Fizinio aktyvumo didinimui bus plėtojama viešoji sporto infrastruktūra, užtikrinama galimybė vilniečiams aktyviau naudotis viešai prieinamomis sporto erdvėmis bei įsitraukti į sporto ir sveikatingumo viešąsias veiklas.

Vilniečiai susiduria ir su nemenkais psichikos sveikatos sunkumais. Nors Vilniaus mieste vykdoma vis daugiau prevencinių programų, plečiamas psichologinės pagalbos prieinamumas, tačiau situacija gerėja gana lėtai, esminio lūžio dar nestebima. Siekiant, kad savižudybių, alkoholio, psichotropinių ir kitų narkotinių medžiagų vartojimo apimčių mastai, perdegimo sindromo pasireiškimas mažėtų intensyviau, bus didinamos prevencijos programų bei priemonių ir intervencijų apimtis, ieškant inovatyvių formų, diegiant mokslu pagrįstas metodikas, plėtojant psichikos sveikatos paslaugų spektrą ir prieinamumą. Bus plėtojamas bendradarbiavimas su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais asmenimis, jų šeimomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, įvairiomis suinteresuotomis institucijomis, taip užtikrinant nepavėluotą informaciją apie pagalbos bei psichikos sveikatos stiprinimo galimybes.

Lentelė 1. 1-ojo strateginio tikslo uždaviniai ir priemonės

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS
<p>1. Skatinti miesto gyventojų sveiką gyvenimą ir jos kultūrą</p> <p><i>Šiuo uždaviniu siekiama gerinti vilniečių sveikos gyvensenos kultūrą, stiprinant gebėjimus pasirinkti sveikatai palankų maistą bei didinant fizinį aktyvumą, mažinant traumų ir nelaimingų atsitikimų (skendimų, traumų keliuose) skaičių bei plėtojant infekcinių ligų prevenciją.</i></p>	1. Kurti ir vykdyti informacines kampanijas ir mokymus, siekiant užtikrinti infekcinių ligų infekcijų (ŽIV, lytiškai plintančių infekcijų, žarnyno infekcinių ligų, tuberkuliozės, COVID-19) skaičiaus mažėjimą
	2. Kompleksinių prevencinių programų, skirtų skirtingų amžiaus grupių traumatizmo mažinimui, sukūrimas ir įgyvendinimas
	3. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją, diegiant kompleksines programas, skirtas gyventojų sveikos gyvensenos skatinimui
	4. Skatinti sporto projektų tęstinumą ir kokybę Vilniaus mieste
	5. Didinti vilniečių įsitraukimą į viešai prieinamas sportines iniciatyvas
<p>2. Kurti sveikai gyvenimui palankią darbo, laisvalaikio ir gyvenamoji aplinką</p> <p><i>Fizinis aktyvumas – svarbus veiksnys, lemiantis žmogaus gyvenimo kokybę bei sveikatą. Todėl siekiama sudaryti palankias sąlygas kiekvienam vilniečiui įsitraukti į aktyvią sveikatinimo ir sporto veiklą, plėtojant sveikatinimo ir sporto erdves, diegiant naujausias veiklos organizavimo ir paslaugų teikimo metodikas bei gerinant viešųjų sveikatinimo ir sporto paslaugų kokybę.</i></p>	1. Įrengti funkcionalių ir patrauklių erdvių, skirtų sveikatinimo veikloms (erdvės fiziniam aktyvumui, susitikimų kambariai paskaitoms įvairiomis sveikatos stiprinimo temomis, maisto gaminimo vietos)
	2. Plėsti sistemas, skirtas su mokinių sveikata ir jos ugdymu susijusios informacijos rinkimą ir valdymą, atlikti savalaikę vaikų sveikatos rodiklių stebėseną, atliepti individualius ugdymo įstaigos poreikius
	3. Gerinti sporto srities ugdymo kokybę Vilniaus vaikų, moksleivių ir jaunimo bendruomenei

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS
	4. Kurti fiziniam aktyvumui ir sportui tinkamą infrastruktūrą
3. Psichologinės vilniečių gerovės kūrimas <i>Šiuo uždaviniu siekiama stiprinti veiksnius, prisidedančius prie vilniečių psichologinio gerbūvio augimo: prisidėti prie vilniečių psichikos sveikatos stiprinimo, vykdant profesinio perdegimo, savižudybių prevencijų ir intervencijų, ugdant socialinius emocinius, tėvystės įgūdžius, lytiškumą, plėtojant psichologinės pagalbos prieinamumą, stiprinant psichologinį atsparumą.</i>	1. Didinti psichologinės pagalbos prieinamumą užtikrinant nemokamas ir kokybiškas konsultacijas ne tik gydymo įstaigose 2. Diegti psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos ir žalos mažinimo priemones Vilniaus mieste bendradarbiaujant su suinteresuotomis organizacijoms

4.1.2. ATVIRA POKYČIAMS, SKAIDRI, SUBALANSUOTA IR EFEKTYVIAI VALDOMA SVEIKATOS IR SVEIKATINGUMO SISTEMA

Asmens sveikatos paslaugų užtikrinimas – svarbi Vilniaus miesto plėtros ir vilniečių pasitenkinimo gyvenimu mieste sąlyga. Sveiki vilniečiai turi geresnes galimybes kurti, dirbti ir tobulėti, siekti aukštos gyvenimo kokybės. Galimybė gauti aukštos kokybės asmens sveikatos paslaugas sumažina riziką prarasti darbingumą, patirti socialinę atskirtį. Siekiant organizuoti ir teikti kokybiškas asmens sveikatos paslaugas vilniečiams būtina atsižvelgti į šias paslaugas gaunančių vilniečių nuomonę ir pasiūlymus bei į įvairių socialinių grupių poreikius: Asmens sveikatos paslaugų tinklas turi užtikrinti šių paslaugų prieinamumą kuo arčiau gyvenamosios vietos, o sveikatos paslaugų įstaigų infrastruktūra turi būti pritaikyta kiekvienam ir draugiška klientui. Todėl bus siekiama gerinti sveikatos įstaigų infrastruktūrą, bus plėtojama specializuota ambulatorinė pagalba (ambulatorinės slaugos; odontologinių paslaugų namuose), vykdoma kompleksinių ir integruotų asmens sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų plėtra neįgaliesiems ir senyvo amžiaus asmenims.

Asmens sveikatos paslaugų užtikrinimas reikalauja vis didesnių resursų, todėl reikiamas sveikatos paslaugas svarbu užtikrinti ieškant ir diegiant naujus, inovatyvius diagnostikos bei gydymo metodus, plėtoti inovacijas ir technologijas medicinos, farmacijos bei visuomenės sveikatos srityse, diegti informacines technologijas, gerinti paslaugų kokybę optimaliai naudojant sveikatos sistemos resursus.

Siekiant užtikrinti asmens sveikatos paslaugų kokybę svarbu, kad paslaugas teiktų aukštą profesinę kompetenciją turintys specialistai. Vilniaus mieste vis stipriau jaučiamas gydytojų ir slaugytojų trūkumas. Turi būti sukurtas šių specialistų pritraukimo planas, darbuotojų išlaikymui sudaromos galimybės nuolat kelti kvalifikaciją, dirbti su sveikatos srities inovacijomis.

Lentelė 2. 2-ojo strateginio tikslo uždaviniai ir priemonės

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS
<p>1. Užtikrinti asmens sveikatos paslaugų tolygumą ir vienodai aukštą paslaugų kokybę kiekvienam vilniečiui, atsižvelgiant į pacientų grįžtamąjį ryšį</p> <p><i>Šiuo uždaviniu siekiama didinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir sveikatos priežiūros įstaigų pritaikymą, atsižvelgiant į asmens su negalia poreikius: keisti personalo požiūrį į pagalbą ir bendravimą, parengti ir įdiegti paslaugų neįgaliesiems teikimo algoritmus, pritaikyti technologijas ir medicinos įrangą, plėsti odontologinę pagalbą namuose, tinkamai pritaikyti sveikatos įstaigų infrastruktūrą. Atsižvelgiant į pacientų grįžtamojo ryšio rezultatus, plėtoti kokybiškų asmens sveikatos paslaugų, ypač – ambulatorinės slaugos paslaugų, tolygų užtikrinimą Vilniaus mieste.</i></p>	<p>1. Didinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir sveikatos priežiūros įstaigų pritaikymą atsižvelgiant į asmens su negalia poreikius</p> <p>2. Didinti asmens sveikatos paslaugų tolygumą ir kokybę atsižvelgiant į pacientų grįžtamojo ryšio rezultatus</p> <p>3. Plėsti kompleksines ir integruotas asmens sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas neįgaliesiems ir senyvo amžiaus asmenims Vilniaus miesto savivaldybei pavaldžiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose.</p>
<p>2. Elektroninių paslaugų, inovacijų ir technologijų medicinos, farmacijos ir visuomenės sveikatos srityse kūrimas ir diegimas</p> <p><i>Šiuo uždaviniu siekiama plėtoti naujausiomis technologijomis ir inovacijomis pagrįstas bei elektronines paslaugas asmens, visuomenės sveikatos bei farmacijos srityse, taip užtikrinant inovatyvią ir atvirą pokyčiams Vilniaus m. sveikatos sistemą.</i></p>	<p>1. Kurti, diegti ir atnaujinti e.paslaugas savivaldybei pavaldžiose įstaigose</p>
<p>3. Aukšta sveikatos ir sveikatinimo specialistų kompetencija, užtikrinant nuolatinio tobulinimosi galimybes</p> <p><i>Siekiant pritraukti ir išlaikyti sveikatos sistemos specialistus, jiems užtikrinti galimybę tobulėti, susipažinti ir taikyti praktikoje naujausius diagnostikos ir gydymo metodus, kurti aplinką, skatinančią tobulėti.</i></p>	<p>1. Sukurti sveikatos priežiūros specialistų pritraukimo ir jų kompetencijų plėtros ir ugdymo modelį</p>